

V. évfolyam 8—10 szám.

1955 augusztus — október

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **MAGYAR KULTURÁLIS FIGYELŐ** Előfizetési díj: Északamerikában
P. O. Box 1005 Hungarian Bimonthly — Revista Húngara egész évre 4., félévre 2. dollár.
WASHINGTON 13., D. C. Revue Bimensuelle Hongroise Más országban havi két coup.

AKARUNK VAGY CSAK VÉLEKEDÜNK?

Irta: Bakó Elemér

Örömmel látom azt a szép eszmecserét, a mely a magyar irodalom egyetemes irodalmi értékelésével, világirodalmi helyzetével, rangjával és a magyar irodalmi művek más nyelveken való tolmácsolásával kapcsolatban a Hírünk a Világban hasábjain folyik. És örömmel is szólok hozzá ehhez az eszmecseréhez, mert benne egy egészségesebb fejlődés lehetőségeit látom.

Természetesen az, amit idáig és akár ezután is a magyar irodalom "tényleges" helyzetével kapcsolatban el lehet mondani, nem fog túl sok örömmel járni a számunkra. Amint hogy az eszmecsere során eddig sem járt. S minél többször állapítjuk meg, hogy melyek és milyenek azok az aránytalanságok, kedvezőtlen beállítások, hátrányos értékelések, amelyekben irodalmunk általában részesül, annál kevesebb lesz az örömünk az ilyen eszmecserében, bármily értékes is önmagában egy ilyen tájékoztató jelentés filológiai felépítése s bármennyire is enyhíteni tudjuk a rossz eredmény keltette neuralgikus hangulatot azzal, ha más, hasonló létszámú nemzetek statisztikáit vizsgálva több esetben majdnem azonos eredményre jutunk.

Ami jó és többlet ebben az eszmecserében, az az eszmecsere ténye. De a jövő számára még ebből is csak annyi a valóban maradandó érték, amennyivel rajta keresztül kiszélesült és meggyorsult a járható út egy teljesen más, eredményes és termékeny jövő felé.

A magyar irodalom mai hátrányos értékelése megváltoztatható

Miért nem tulajdonítok én túlságosan nagy fontosságot a magyar irodalom mai helyzeté-

vel, megítélésével kapcsolatos megállapításoknak, még akkor sem, ha akár egy évszázados stagnáló képsor azonos elemeket és tanulságokat nyújtó legvégső szelvénye, a mával záródó, valóban reálisan megtapasztalható korszak alapján formálódtak is ki?

Azért, mert a magyar szellemiség éppen a mi századunkban, egy új, nagy belső reneszánsz korát éli s eredményei még csak ezután fognak leszűrődni, kiforrni, köztudatba átmenni és idegen nyelvekre tolmácsolódní.

Csak vegyük példának a híres (vagy hírhedt) Herder-féle jóslatot a magyar népdal hiányáról és a körülmény következtében már is, t. i. egy évszázaddal ezelőtt, Herder korában, kipusztulásra ítélt magyar ethoszról. Ma, a Bartók- és Kodály-iskola korában ki merné megkockáztatni e kijelentés idézését a benne kimondott végső következtetés érvényesítésének szándékával?

Ugyanez a helyzet a magyar irodalom külföldi értékelésével kapcsolatban is. Azzal a feltétlenül pozitív különbséggel, hogy az a magyar irodalom, amely a magyar szellemiséget sokrétűen és művészi klasszikum különböző műfaji formáiban képviselheti, már megvan. Senkinek sem kell évtizedeket töltenie nyersanyagának feljegyzésével, rendszerezésével, az "egyetemes kultúra" kategóriába való beillesztésével.

Csofálatos paradoxon: megszólalásának egyetlen akadálya sokak szemében éppen az a sajtószertű hangszer, amelynek létét köszönheti, — a magyar nyelv.

Igazi akadály-e a magyar nyelv? Vagy talán a fordító?

Ha áttekintjük a magyar irodalom külföldi nyelvekre fordított műveinek jegyzékét, rögtön látni fogjuk, hogy a nyelv nem volt akadály: fordítók mindig akadtak és műveket is találtak. De milyen "fordítók" és milyen "műveket"?

Nyugodtan megállapíthatjuk, amint ez már meg is történt, hogy ha a magyar irodalmi művek nyugati nyelvekre való fordításával Arany, Petőfi, Vörösmarty, Bérczi Károly, Győry Vilmos, Faludi György, Mohácsi Jenő írói és fordítói rangjának megfelelő erők foglalkoztak volna, mind minőségben, mind számban és termékenységben, akkor ma nem volna szükség egy ilyen ankétra.

S ha összehasonlítjuk a magyar irodalom ismertségi és elismertségi fokát a különböző nyugati irodalmak reprezentatív irodalomtörténeteiben, lexikonjaiban, stb., azt fogjuk látni, hogy a német, olasz, finn kiadványok jóval többet tudnak íróinkról, mitn a többiek. Ebben egészen biztosan komoly szerepe van a Collegium Hungaricum-oknak (német és olasz vonatkozásban), a földrajzi közelségeknek, míg a finn tájékozottság magyarázatául a finnek velünk kapcsolatos speciális érdeklődésük kell vennünk.

A fordítók két nyelv, két kultúra intenzív, sokak érdeklődéséből kialakuló egymásba áramlásának partjain nevelődnek. Ha a világnyelveket tekintjük, az angol felé van ilyen "kulturális társadalom" kialakulására éppen elég lehetőség, mégpedig az amerikai magyarság különböző bevándorló csoportjainak, nemzedékeinek kölcsönhatásából, angolnyelvű műveltségéből. Csak persze legyen, aki kikeresi, foglalkoztatja, előre lendíti a tehetséges embereket és nem fordítva.

A francia irodalommal kapcsolatban mindig olyan erős volt a magyar vonzás, hogy szinte a fizika törvényeinek a megcsúfolásával történhetett meg csupán, ha minden francia szellemi tőkéről nektárt szemelgető magyar író nem tudott egy francia partnert kapni kölcsönös irodalmi és szellemtörténeti kalandozásokhoz. A spanvol nyelv és irodalmak tulajdonképpen még csak most fognak bekapcsolódni többszázados mozdulatlanság után az egyetemes szellemi vér-

keringésbe, mi tehát nem veszítettünk sokat, már t. i. időben. S a jelenlegi "túlteljesített" szovjet szellemi import az orosz klasszikusokat és a kisebb szláv nyelvek irodalmait is minden bizomnyal a szükséges és egészséges mértéken felül fogja belenyomtatni a magyar olvasó emlékezetébe. Cserébe persze a magyar író írása is megy, ha nem is mindig csak a klasszikusoké lefordítva, a szomszéd népek és a szovjet gazda nyelvén.

Fordítók kérdése tehát ez elsősorban. S ha nincsenek Collegium Hungaricum-ok, kultúr-egyezmények, hiányzik a másik nép különleges érdeklődése, mindez pótolható a sok intelligens magyar ember személyes és együttes hatásával, a belőlük kialakuló alkalmi vagy szervezett együttműködési formákkal, intézményekkel vagy vállalkozásokkal, amelyeknek kialakítására ez a mai nemzedék feltétlenül képes lesz. ha leveti saját gyengeségeinek, előítéleteinek, egymás iránti bizalmatlanságainak, kérészéletű politizálásainak láncait és összefog a közös munkára.

A fordító dilemmája

Hiába van meg a képesség és akarát a fordítóban, gyakran megtörténik, hogy a fordított mű hamar hatástalanná válik, s ha megjelenéskor tudott is érdeklődést kelteni, ez a hatás pár év alatt eloszlik.

Az irodalmi érdeklődés éppen olyan, mint minden más: divatokhoz, tehát időhöz van kötve. Ezt az időszerű kapcsolatot pedig a fordító számára mindig egy e'even szellemi élet, azon belül pedig az *irodalomtörténetírás és a kritika* határozza meg. Még a könnyebb fajsúlyú irodalmi művek tekintetében is vannak feltétlenül figyelembe veendő tartalmi, iránvbeli vagy stílári "korigények", amelyek kielégítése nélkül (bár jósolni teljes eredménnyel még a best-sellerekkal kapcsolatos légköri viszonyok tekintetében sem lehet) tartós siker nem biztosítható. A nehezebb irodalom, a klasszikusok művei tekintetében pedig végleges tapasztalatnak tekinthető, hogy ha egy nemzeti irodalom nem tudta a *szellemi alkotások több vonalán* lekötni az általános érdeklődést és kivívni a műkritika olyan fokú elismerését, hogy az *egyetemes irodalmi köztudatba* való bekapcsolódását tartósan biztosítsa magának, klasszikusai előbb-utóbb csak egy lexikonból a másikba vándorló "holt anyaggá" válnak, de nem fognak az irodalmi

köztudat, a fejlődő emberi kultúra szerves részeként hatni és így tovább élni.

A jó műkritika és az irodalomtörténetírás tehát nemcsak azt az anyagot válogatja ki a fordító számára, amely általában — a klasszikus műveken kívül — lefordításra méltó, hanem azt is, amely eszmevilágánál, művészi és a kor embeleihez kapcsolódó erőinél fogva maradó benyomást, műélvezetet és értékelést fog kelteni.

És mert ez az elsődlegesen fontos, a kor emberének, az élő olvasónak, kritikusknak, irodalomtörténésznek a megnyerése, ez a munka nem csak valami krónikás antológia lesz, legalább is nem az első időszakban, hanem *értékes és sikerrel kecsegtető* irodalmi művek, egyes írói egyéniségek, csoportok, irányzatok bemutatása. Ab urbe condita: ez csak retrospektív célokra jó. De amikor egy új város fundamentumát lerakják, a kor legjobb ekéje, legélesebb vasa fog legmélyebb árkot hasítani az új alapzatnak.

Igy természetesen nem Balassa Bálint vagy Pázmány, sőt még csak nem is Kemény vagy Eötvös művei jöhetnek tekintetbe, hanem inkább a modern íróké. Sőt ki kell mondanunk, hogy eleve érdektelenségre lenne kárhozthatva minden olyan vállalkozás, amely a "klasszikusokat" még egy későbbi, már kedvezőbb, jobban előkészített könyvpiacra is túladagolná a külföldi olvasó számára.

A magyar irodalom újabb szakaszaiból pedig nem olyan írókat kellene bemutatni, akiknek eszmevilága túlságosan messze esik vagy éppenséggel ellentétes az olvasóéval. Ady minden nagysága ellenére ezért is tolmácsolható nehezen (a fordító elé torló, súlyos nyelvi problémák leküzdése után is), mert Ady ma is nem annyira verstani vagy költészeti, mert e tekintetben még ma minden magyar számára ilyen vagy olyan szempontból feladatlan problémát jelent. Hát még a külföldi olvasó számára, akinek a műélvezetét léptenyomon megakasztják az ilyen költő soraiba millió szállal bekapcsolódó, ismeretlen háttérű kérdések. A próza vonalán ugyanez a helyzet Szabó Dezsővel. Az a fajszeretet, amely az ő könyveiből árad, ilyen formában legalább is se-

hol sem talál visszhangra. Romanticizmusa, heroizáló gesztusai valóságos kritikai céltáblává teszik minden egyes művét, — s rajta keresztül a benne megjelenített magyar világot.

De vajjon ezt azt jelenti, hogy csak halkszavú, esetleg középszerű írókkal próbálkozunk? Semmi esetre sem. De a válogatásban, ha már *előzőleg adtunk általános képet*, legalább is a legkifejezőbb magyar műfajról, a líráról, és megtaláltuk a módot arra, hogy a magyar irodalom egyetemes helyét, saját falai közt pedig az egyes speciális értékek arányát és elhelyezkedését meghatároztuk az olvasó számára, úgy kell eljárunk, hogy tovább építsük és ne lomboljuk a kezdeti eredményt.

A nagy romantikusokról, akik a tegnap megoldatlan problémáit szabadítják rá, még hozzá egy távoli, ismeretlen területről és sohasem halott változatokban, a ma problémáit is csak kényszerűségből nyilvánartó, érdektelen külföldi olvasóra, jobbak azok a modern klasszikusok vagy népiesek, akik a nyugodt, finom olvasmány a titkokkal teli modern életformák vagy az érdekes, még nem ismert népi értékek élvezetére adnak lehetőséget.

Ilyen formában a jó kritikai és irodalomtörténeti művek sikerrel oldhatják meg a fordítók és kiadók dilemmáit.

Mi a kelendő? Az, ami kell.

A korszerűen, a divatoson túl vagy amellettsősorban mindenki azt keresi, ami neki nincs. Így ragadta és ragadja meg a fantáziát és növeli állandóan az érdeklődést még a manapság meg-megnyúló gyér lehetőségek között is a *magyar zene, tánc, népművészet* a maga sokféle szépsége, értéke iránt. Ezt a *sajátosan magyart* amelynek létezése szellemiségünk minden síkján tagadhatatlan, ha néhány vonatkozásában, pl. filozófiai tekintetben még nem is méltatták kellő figyelemre, már számos jellegzetességében, szerves felépülésének jó néhány nagy szektorában felderítette *hungarológia*. Nemcsak az ilyen művek gondos válogatásával történő fordítása, de az ilyen szempontoknak az irodalmi művek fordítása és válogatása alkalmával való érvényesítése is igen hasznos lehet.

Azt, hogy mi kell, gyakran megszabja *minőség, tartalom, korszerűség és sajátos jelleg* mellett az *alkalom* is. Kinek jutott eszébe, hogy a

Liszt-évfordulót a természetes német, olasz és francia, na meg az orosz vonatkozások adta földrajzi lehetőségeken túl az angolszász terület hatalmas és igen variált zenei kultúrája révén errefelé is kiterjessze, speciálisan kidolgozza és kiaknázza? A Berlioz-évforduló nyomán teljesen elmaradt a Rákóczi-eszme kör kiépítése. Vajjon fognak-e kiadni magyar történelmi műveket, legalább Harsányi Zsolt "Mathias Rex"-ét vagy pl. Deér Józef történelmi összefoglalóját, néhány reprezentatív műtörténeti tanulmányt abból az alkalomból, hogy az "öt-százéves déli harangszó" megünneplésére felhívták az egész világot?

Az a mód, ahogyan a Kossuth-jubileum elnémitásában a nyugaton élő magyarság egy belső gyengeségei feltárultak, vagy most a Lech-mezei csata egyoldalú német megünneplése idején a magyar visszhang csupán pár áldozatos magyar kutató magánügyének tekintendő, nem ad sok okot nagyobb reménykedésre.

Mi a teendő?

Elsősorban az, ami lehetséges

Nem tartjuk lehetőnek, hogy a világ bármely pontján egyetemes és közös érvényű programot dolgozhatnának ki bárkik is a magyar irodalom általános megismertetésére. Ez a sokrétű elméleti tájékozottságon kívül a gyakorlati feladatok helyenként, kulturánként változó sokféleségének a megoldását követeli meg mindenkitől, ami ma már természetesen éppen olyan lehetetlen, mint bármely más polihisztorkodás a szaktudomány módszereivel, képviselőivel szemben. De nincs is rá szükség, sőt lehetőség sem, mert a legfontosabb szempont a különböző magyar csoportok, egyének tényleges helyzete, a magyar származásúak és

magyarultudók, olvasók és írók valóságos élete, amely sok esetben még az eszme csere fokáig sem teszi lehetővé egymástól távol élő emberek összekapcsolódását.

Mi tehát itt elsősorban az angolszász terület és a magyar irodalom kapcsolatának lehetőségeit vizsgáljuk.

Ha valaki — néhány más mellett — Szentkirályi József "Magyar költemények angol fordításban" (Budapest, 1943) című tanulmányát olvassa, látni fogja, hogy igazi művészi munkát, nagyobb anyagra, gondos válogatással csak *Watson Kirgoonnell* kanadai egyetemi tanár végzett. E téren legfontosabb munkája "The Magyar Muse, An Anthology of Hungarian Poetry 1400—1932" (Kanadai Magyar Ujság, 1933), majd pedig Arany "Buda Halála" fordítása ("The Death of King Buda", Benjamin Franklin Bibliophile Society, Cleveland, 1936.)

Kirgoonnell állandóan dolgozott azóta is az anyag bővítésén, úgyhogy 1939-re már kiadásra készen állott a "Magyar Múzsza" új, kétkötetes változata, lényegesen kibővítve, kiépítve az első válogatás anyagát. *Miért ne adnánk ki ezt a művet elsőnek, mikor készen van, kifogástalan, értékes, teljes és így minden tekintetben reprezentatív munka?*

A másik gond egy jó összefoglaló irodalmi áttekintés a magyar irodalmi izlés, alkotás nagy szakaszairól, képviselőiről, műveiről.

Erre is van lehetőség, mégpedig egy olyan magyar szakember révén, aki az amerikai irodalmi igény, izlés s mértékékek ismeretében világirodalmi látószögből is meg tudja adni irodalmunk és irodalmi műveink helyét az egyetemes fejlődésben, tehát az amerikai értékelés lehetőségei felől is. *Reményi József* volna a legalkalmasabb egy ilyen, az amerikai olvasó tájékoztatására rendelt mű megírására.

Két ilyen útmutató egyelőre elvégeznék az általános feladatokat. A speciális feladatokra viszont új fordító-garnitúrát kell munkába szólitani. A lehetőség egy ilyen garnitúra kialakítására adva van, ha van megbízó és kiadó. További neveket ne említsünk, a jövő fogja megmutatni, hogy akikre ma gondolunk, pár évtized múlva is biztosítani tudják-e az emlékezetet és értékelést maguknak.

Magyar könyvek, hang-
mezek, csomag- és pénz-
köldés. **K E L E N Y** -
cég. 3650 St. Laurent Blvd.
M O N T R E A L

A MOSZKVAI FEGYVERSZÜNETI TÁRGYALÁSOK

Irta: Dr. TELEKI GÉZA

Copyright 1955 Géza Teleki

(Befejező közlemény)

A végleges fegyverszünet

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés első határozata az volt, hogy felhatalmazta az Ideiglenes Kormányt a fegyverszüneti szerződés megkötésére. Az Ideiglenes Kormány ennél fogva még aznap, december 22-én békét kért a Szövetséges Hatalmaktól. A másnap érkezett válasz felkérte az Ideiglenes Kormányt arra, hogy a fegyverszünet megtárgyalására és aláírására küldjön bizottságot Moszkvába.

Az első, december 23-i minisztertanács kijelölte a bizottság tagjait és felhatalmazta őket a fegyverszünet aláírására: Gyöngyösi János külügyminisztert, Vörös János honvédelmi minisztert és Balogh István miniszterelnökségi államtitkárt. December 28-án indult a bizottság Moszkvába vonaton.

A nemzetgyűlés első két ülését követő napokban a kormánynak nem volt sem hatalma, sem gépezete. Irodák, irodai felszerelés, tisztviselők, pénz és közlekedési eszközök hiányában működésében gátolva volt. Azonban nem ezek a gátló okok voltak a gyakorlati működés legfontosabb akadályozói. Az igazi okokat a politikai élet arénájában kell keresni.

Négy politikai párt volt a Nemzeti Front tagja: a kiscgazda, a paraszt, a szociáldemokrata és a kommunista párt. A parasztság és munkásság tehát elismert pártokban tömörülhetett. A polgárságnak viszont nem volt reprezentatív pártja. Egyben pedig a kiscgazdák képviselték a "szélsőjobbot" ebben a politikai koalícióban.

Zsedényi ekkor, az általános politikai zavart felhasználva, elismert pártnak jelentette ki a Polgári Demokrata Pártot és az oroszok felé is mint a politikai koalíció ötödik pártját állította be. A párt létrehozatalára Zsedényinél számos éjjeli tanácskozás folyt. Tagjait a nemzetgyűlésen résztvevő töredék pártok képviselőiből és néhány pártonkívüliből szedték össze. A létrehozás munkáját legnagyobb részben Zsedényi és Zichy Ládómer gróf végezték.

Az öt párttal a politikai élet megalapozása és normális vágányba terelése biztosítottnak látszott. A társadalmi és gazdasági élet elindítása azonban szinte lehetetlennek látszott addig, amíg a fegyverszünet nincsen aláírva és az ország ügyeit a vörös hadsereg ellenőrzése mellett kell megkísérelni.

Az első és legfontosabb teendő egy hivatalos közlöny elindítása volt. A Magyar Közlöny első számát, 1954. január 4-én Zsedényi adotta ki nemzetgyűlési elnöki hatáskörében. Erre a hivatalos lapra jellemző, hogy az ideiglenes Kormány működése idején végig a koronás angyalos magyar címerrel jelent meg, annak ellenére, hogy a kommunisták erősen ellenezték ezt. A közlöny első számai számos rendeletet tartalmaztak. Legfontosabbjaik: a közbiztonság fokozottabb biztosításáról, a közigazgatás ideiglenes rendezéséről, a közalkalmazottak igazolásáról, a közellátásról, az árvédelemről, különféle adatszolgáltatásokról, a népbírászkodásról és a közoktatásügyi igazgatás megszervezéséről szólottak. A rendeletek végrehajtása és annak ellenőrzése azonban eleinte nagy nehézségekbe ütközött az elpusztított országban.

Január első hetében az ország helyzete nem volt rózsásnak mondható. Budapest ostroma még folyt, a fegyverszünet még nem volt aláírva, az ország függetlensége nemzetközileg nem volt elismerve és a kormány Debrecenhez volt kötve. A változás kezdete 1945 január hó 20-ika volt. Ekkor írta alá a magyar fegyverszüneti bizottság Moszkvában a Szövetséges Hatalmakkal a fegyverszünetet.

A fegyverszünet legfontosabb része Magyar-

ország mint önálló állam elismerése volt. A fegyverszünet egyébként ugyanazokat a feltételeket szabta meg, amelyeket az előzetes fegyverszünet aláírása alkalmából, 1944 október 11-én, Horthy kormányzó elfogadott.

A fegyverszünet aláírása után rövidesen megjelentek Debrecenben a Szövetséges Ellenőrző Bizottság képviselői: oroszok, amerikaiak és angolok. Az Ellenőrző Bizottság megjelenésétől kezdve intenzívebbé vált a politikai élet. Az Ellenőrző Bizottság elnöke Voroszi'ov marsall lett. Elnöklete alatt az orosz tagozat intézkedéseit sokszor az angol és amerikai tagozat megkerülésével erőszakolta rá a kormánya. Az, hogy az oroszok minden nyomása s a kommunisták minden mesterkedése ellenére a közigazgatás rendje helyreállott és 1945 november 4-én szabad és alkotmányos választásokat lehetett lebonyolítani, igazolta a magyar nép politikai érettségét és bátorságát.

—o—

Cikksorozatomat ezzel befejezem, hisz célo-
lom az volt, hogy azokról az eseményekről tá-
jékoztassam a külföldre kényszerült magyarsá-
got, amelyek 1944 szeptember és 1945 január
között zajlottak le és amely események egye-
dül szabad földön élő résztvevője vagyok je-
lenleg. De célo-
lom volt az is, hogy vázoljam azo-
kat az előzményeket, amelyek tudatában avagy
kényszere alatt az Ideiglenes Nemzeti Kor-
mánynak folytatnia kellett működését azért,
hogy Magyarország ne kerüljön a balti álla-
mok sorsára: hogy milliók kipusztítása, kitele-
pítése és az ország teljes bekebelezése vagy meg-
szüntetése ne következzen be.

—o—

Utóirat. — Már is hangzottak el kritikák, vé-
lemények és támadások egyes magyar emigrá-
ciós újságok hasábjain. Miért? Vajjon mi fon-
tosabb és magyarább: egy nemzetet akarata
ellenére a hősiesség oltárán feláldozni vagy ezt
a nemzetet életben tartani a jövő számára?

Az
OCCIDENTAL PRESS
KÖNYVKIADÓ

célul tűzte ki a magyar kultúra
ápolását a száműzetésben és a
magyar szellem értékeinek meg-
ismertetését a szabad világgal.
További kötetei:

Omár Khájijám: Rubájiját

(Fordította: Sziklay Andor,
illusztrálta: Radó Antal)

Gombos Gyula: — The Fate of
Central-Eastern Europe.

Veress Sándor: Béla Bartók And
The World He Lived In.

Fercsey János: Magyar sorsok
Amerikában.

The Best Hungarian Short
Stories.

(Előjegyzéseket elfogadunk)

Az
OCCIDENTAL PRESS
KÖNYVKIADÓ
szíves tudomására hozza, hogy a
SZÁMŰZÖTTEK
NAPTÁRA

(Ára \$ 1.— dollár postaköltséggel
együtt)

es a

TIZENHÁROM MAGYAR
REMEKMŰ

(Juhász Vilmos bevezetésével)
(Ára \$ 1.50 kemény kartonkötés-
ben, \$ 2.— vászonkötésben, 10
cent postaköltség)

az alábbi címen megrendelhető.
Csekk, illetve készpénz beküldése
után azonnal szállítjuk.

OCCIDENTAL PRESS

P. O. Box 1605

Washington 13, D. C.

U. S. A.

Az egész modern magyar irodal-
mat reprezentálja az

OCCIDENTAL PRESS
most megjelent novelláskötete, a
TIZENHÁROM MAGYAR
REMEKMŰ

Jókai Mór, Mikszáth Kálmán,
Móra Ferenc, Molnár Ferenc,
Kosztolányi Dezső, Kaffka Mar-
git, Móricz Zsigmond, Karinthy
Frigyos, Krudy Gyula, Szabó
Dezső, Márai Sándor, Tamási
Áron legszebb novelláit tartal-
mazza.

A Csicsery-Rónay István szer-
kesztésében megjelent képes

SZÁMŰZÖTTEK
NAPTÁRA

mint bevezetésében megállapítja,
"szinte minden napra ad elmél-
kedni valót; megbizonyosodha-
tunk belőle arról, hogy a magyarság
organikus része az európai
kultúrának és számarányit jóval
meghaladja teljesítményeket mu-
tatott fel..."

Amerikai irodalomtörténet irodalmunkról

Egy standard amerikai irodalomtörténet Macy, John (The Story of the world's Literature; Liveright, N. Y., 1950) előszavában olvashatjuk a következőket:

„Egy román, egy lengyel, egy magyar vagy egy finn joggal dobhatná vissza ezt a könyvet mondván: „Még csak egy rövid fejezetet sem szentelt ön az én hazám irodalmának, mely ezt és ezt a zsenit adta, s ön mégis azt állítja, hogy a világirodalom történetét mondja el! A felelet erre az, hogy bizonyos nemzeti irodalmak nem váltak Európa egységes irodalmának részévé, hanem elzárva maradtak nemzeti és nyelvi határaik mögött. Ilyen elszigeteltség genialis írókat állandóan zárva tarthat, akik a világnak meg kellene ismernie, s akinek nem-ismerése nagy veszteség számunkra... Egy magyar születésű amerikai tudós mondta nekem, hogy egyetlen nonfitácsa, akinek alakja a mi szemünkben is jelentősnek tűnik, Jókai. Itt van Riedl „Magyar irodalomtörténete”, egy elég vaskos könyv, mely egy nemzet gondolatait vázolja, és a száz név közül benne egyetlen egy sem ismert számonra, illetve, merem állítani, sok amerikai és angol olvasónak számára sem.

Ezeket a példákat nem azért idézem, hogy ítéletet mondjak általuk a lengyel és magyar irodalom fölött — ez nevelésügy volna! — hanem annak a reális ténynek az illusztrálására, hogy a zsúfolt Európában nepok, melyek évszázadokon át barátkoztak egymással vagy harcoltak egymás ellen, mégis szellemileg idegenek maradhattak egymás számára. Vagy az ismeretségi

csak egyoldalú. Egy művelt magyar a francia irodalmat mint valami magától értetődő dolgot ismeri; egy művelt franciának nem kell ismernie egyetlen magyar szót vagy egyetlen magyarul írt könyvet sem.”

Műfordítási pályázatunk hírei

Áprilisi számunkban meghirdetett műfordítási pályázatunkra szeptember 30-ig a következő jellegű pályaművek érkeztek be:

„Never too late”, „Breve est tempus”, „Number 51”, „Pán”, „Tabu”, „Mikola”, „Humanitas”, „Saláta Sára”, „Tempus fugat”, „Detur digniori”, „Sunt lacrimae rerum”, „Metamorphosis Transylvaniae”, „Elemér Kelemen”, „The fear of God is the beginning of wisdom”, „Próba szerencsés”, „Lement a nap, de csillagok nem jöttenek”, „Free speech”, „Never too late” (a másik novella is), „The more the better”, „Budapest”.

A pályázat végleges eredményét decemberi számunkban teszünk közzé.

Magyar fiúotthon

A piarista atyák felvételt hirdetnek Derby-i (N. Y.) magyar fiú otthonukba. Felvételre jelentkezhetnek magyar származású fiúk 10-től 16-ik életévig. A fiúk a helybeli amerikai plebánia iskolába járnak és napi magyar nyelvű oktatásban részesülnek az iskolán kívül otthon. Az évi ellátási díj \$ 600, amely egyszerre, vagy havi \$ 60-os részletben fizethető. Számos sportlehetőség az Erie tavon. Erdeklődni lehet Piarist Father's, P. O. Box 2096, BUFFALO 5, N. Y.

Reményi József

A 25 éves professzori jubileumát ünneplő amerikai magyar író és tudós tiszteletére a washingtoni UJ MAGYAR UT különszámot adott ki. Bakó Elemér, Vasváry Ödön, Tarnócy Árpád tanulmányain, ill. Watson Kirkconnell Reményi-vers fordításain kívül Reményi József: „Magyar múlt, amerikai jelen” c. tanulmánya s Reményi több ezer írásának majdnem teljes bibliográfiája gazdagítja a számot. A bibliográfia tanúsága szerint szinte nincs magyar író vagy költő, akit Reményi ne ismertett volna angolul.

*

Az Amerikai Magyar Református Egyesület kiadásában a „Hungarica Americana” harmadik köteteként most jelent meg Reményi József három tanulmánya három magyar költőről, Ballassa Bálintról, Zrínyi Miklósról és Csokonai Vitéz Mihályról. Reményi magyar missziós munkájának jelentős állomása ez a kis könyv, mely három, külföldön kevésbé ismert nagy magyar költő működését, jelentőségét, sőt néhány versüket is, bemutatja az amerikai közönségnek. Az Amerikai Magyar Református Egyesületet elismerés illeti meg az értékes könyv kiadásáért.

*

Reményi József könyvismertetése Cs. Szabó László „Magyar versek Aranytól napjainkig” c. művéről a BOOKS ABROAD 1955 tavaszi számában jelent meg. Moravcsik Gyula „Bizánc és a magyarság” c. munkáját pedig a JOURNAL OF CENTRAL EUROPEAN AFFAIRS 1955 tavaszi számában ismertette Reményi József.

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

Auer Pál

a Rabnemzetek Közgyűlésén, New Yorkban, szeptember 29-én a strassburgi ülés óta megváltozott nemzetközi légkörről beszélt.

„A jelenlegi orosz vezetők — mondotta Auer többek közt — majdnem el tudták hitetni a világgal, hogy eddigi törekvéseiket feladták. . . Azonban azok, akik idegen országok politikai, gazdasági és szociális rendszerét forradalom útján akarják megváltoztatni, nem beszélhetnek koexistenciáról s a békeapostol szerepe nem illik hozzájuk... .

Ki hiszi el, hogy a Szovjetunió kész lenne akár egy nemzetközi döntőbíró, akár a Hágai Bíróság elé terjeszteni azt a kérdést, hogy vajjon köteles-e szabad választásokat engedélyezni a mi országainkban a Jaltai Szerződésnek megfelelően?

Békés prédikálni a feszültségek okainak megszüntetése nélkül és alkalmas nemzetközi intézmények megteremtése nélkül csupán egy ravasz kísérlet egy erő által létrehozott helyzet fenntartására.

A mosoly politikája mindazonáltal győzött Gensben és mi vagyunk ennek a politikának az első áldozatai. Ügyünket gyorsan elintézték. Eisenhower elnök ajánlotta, hogy tárgyalás alá kerüljön, azonban a két másik nyugati hatalom képviselői egyáltalán nem támogatták őt ebben. És midőn az oroszok kijelentették, hogy a mi problémáink meg tárgyalása beavatkozást jelentene belső ügyeinkbe, senki sem akadt, aki helyesbítette volna ezt a kijelentést s megmondta volna, hogy a szabad választások és

NYUGATI

független kormányok követelése nemzetközi szerződéseken alapszik. Ennek a negatív magatartásnak az a következménye, hogy az oroszok azt hiszik, hogy a mi problémáink rendezését nem tartják fontosnak a nyugati hatalmak és hogy az elnök csak azért említette meg egyáltalában, hogy megvisszataljon bennünket.

Őszintén el kell ismernünk, hogy ez a nyugati politika végzetes következményekkel járt. A vasfüggöny mögött az emberek azt hiszik, hogy a Nyugat végleg cserbenhagyta őket. Emigráns körök is teljesen elkedvetlenedtek. Bár a Hanke-eset egyedülálló, sofan mások is azt kérdezik magunktól, vajjon van-e még értelme a küzdemünknek? A mi feladatunk, hogy erre választ adjunk nekik.

A szovjet és a nyugati politika megint változhat s egyszer belső változások is bekövetkezhetnek. Mi defenzív helyzetben vagyunk s állandóan a pillanatnyi helyzethez kell, hogy alkalmazkodjunk..

Egyedül maradtunk, vagy vannak, akiknek a segítségére számíthatunk?

Bizonyos, hogy nem vagyunk egyedül, azonban most kedvezőbb közvéleményt kell próbálnunk kialakítani s nem csupán a kormányokra számítani.

Az Egyesült Államok lakossága egykor gyarmati nép volt, amelynek leszármazottai éppen ezért nagyon értékelni tudják, mit jelent a szabadság és függetlenség. Lehetetlen, hogy Washington

György nemzete ne érezzen együtt Szovjetország európai gyarmatainak lakosságával, s hogy beleryugodjék 100 millió európai tragédiájába. Antikolonialista hajlamainknak természetes következménye kellene, hogy legyen, hogy kiálljanak amellett: kormányuk legalább ne kövessen egy olyan politikát, amely a felszabadulásunkat megnehezítené. Ha 22 amerikai fogoly sorsa Kinában az Egyesült Államokat meggátolta abban, hogy a kínai problémát rendezzék, 100 millió európai rab sorsa nem hagyhatja őket közömbösen ..

Kiket követhetünk meg még? Demokratikus elemek s mindazok, akiknek tevékenységét emberi érzések vezetik Franciaországban, Angliában és más európai országokban, valószínűleg támogatni fognak bennünket. Nyugat-Németország nem adhatja fel a harcot az egységes Németországiért és a követelést szabad választások megtartására az ország keleti részében. Bizonyosak lehetünk, hogy a német kormány és a német nép támogatni fogja ügyünket, ha propaganda tevékenységünk nem fog megállni a Rajnánál.

Az arab államok Ázsiában s Afrikában a Bandungi Konferencia óta az önrendelkezési jog gondolatát képviselik. Ezek valószínűleg elismerik, hogy az a jog, amelyet Ázsia s Afrika arabjainak követelnek, megilleti Közép- és Kelet-Európa nagy kultúrájú népeit is...

FIGYELŐ

Világos, hogy feladataink még nehezebbek, mint a múltban voltak. Nagyobb, incenzivebb tevékenységre s dinamikus mindennapos propagandára van szükség... És végül szeretnők megkérni nyugati barátainkat, hogy ne tegyék magukévá az orosz mosolypolitikát. Tragédiát ne szemléljenek mosolyogva."

Ötödik helyen van a magyar sajtó

az idegennyelvű sajtóban Amerikában. Negyven idegen nyelven kb. 850 lap jelenik meg. Számban a spanyol napilapok vezetnek, — 108 van belőlük (11 napilap). A németek 80 ujsággal követnek (4). Az olasz sajtó 69 lapból áll (4). A lengyeleknek 58 lapjuk van (8). Magyar lap 47 jelenik meg, köztük 2 napilap. A csehek és litvánok következnek 40—40 lappal, 4—4 napilappal. A kínaiaknak 9 napilapjuk van, a japánoknak 7.

László Fülöp

festménye Theodor Roosevelt-ről fogja a november 10-én kibocsátásra kerülő új 6 centes amerikai postabélyeget díszíteni. Az amerikai 'karácsonyi bélyegek' után, melyeknek egyik sorozatában az 1941 évi Dohányos., az 1943 évi pedig Dugó magyar festőművést készítette, most az amerikai rendes postabélyegek közé is bevonul egy magyar festőművész alkotása. (Magyar Hírünk, 1955, IV. 15.)

Borhegyi István

az Oklahamai Egyetemi Muzéum igazgatója, 'A kommunizmus gyökerei Középamerikában' címmel irt tanulmányt a THE OKLAHAMA QUARTERLY 1955, júliusi számába. Borhegyi különösen guatemalai tapasztalatait használta fel cikkében. A Guatemala City San Carlos egyetemén volt u. i. professzor 1951—53 között.

ARGENTINA

A Szent Rókus kápolna

Buenos Airesben teljesen kiégett az 1955. VI. 16.-i forradalmi események után. Megsemmisült a sekrestyében Nagy Géza hatalmas méretű Szent István-képe és a kápolnában Szent Erzsébet szobra.

AUSZTRÁLIA

"Bartók Béla Társaság"

alakult ezévbén Melbourne-ben. A társaság, angol nevén The Bela Bartok Society of Australia évek óta formálódott Edvi-Ilés István Bartókot népszerűsítő előadásai, cikkei nyomán. A társaság fővédnöke a melbournei egyetem zenei konzervatóriumának igazgatója, Sir Bernard Heinze, elnöke a magyar Edvi-Ilés István lett. Nem sokkal később Sydney-ben is alakult Bartók Társaság.

A "Hungária" Album

ismét megjelent, a Dél Keresztje kiadásában s Nagy Kázmér

szerkesztésében. Az angol elősőt Jászay Antal irta. A gyönyörű papírra nyomott album kb. 80 kitünően összeválogatott képen mutatja be Budapestet, a vidéki városokat s a magyar falut. (Megrendelhető: Dél Keresztje, Box 8983, GPO, Sydney, Ausztrália).

EGYIPTOM

Petőfi Sándor

válogatott költeményeit arab nyelven kiadták Kairoban, a budapesti Kulturkapcsolatok Intézetének közreműködésével. (Magyar Nemzet, 55, VIII. 18.)

FRANCIAORSZÁG

Illyés Gyula

verseinek gyűjteményes kiadása jelenik meg Párisban. A verseket Pierre Seghers francia költő fordította franciára. (Magyar Nemzet, 55. IX. 6.)

JAPÁN

Imaoka Dzsuidzsiro

professzor hatalmas japán-magyar szótára, melyről 1954, május juniusi számunkban irtunk, elkészült kéziratban. A címszavak száma meghaladja a 70.000-et. Mikor 1930-ban egy évtizedes magyarországi tartózkodás után visszatért hazájába, magyar irodalmi művek fordításába kezdett. — Magyar irodalmi antológiát készített és lefordította Petőfi János vitézét, amelyet később televíziós adásra is átdolgoztak.

A Budapesti Kulturkapcsolatok Intézete most több régi és új magyar irodalmi alkotást küldött a professzornak. Különösen a János vitézzel kapcsolatos képanyagnak vették hasznát Japánban, mert másfél év óta próbálkoznak azon, hogy a műből balettot készítsenek. (Magyar Nemzet, 55. VII. 7.)

KINA

Magyar irodalmi művek

az elmúlt hat évben közel félmillió példányban jelentek meg kínai fordításban. A legnépszerűbb könyvek közt szerepel Petőfi János vitéze, 40 válogatott vers és Petőfi válogatott verseinek első és második kiadása. — Népszerű Veres Péter is. A Rákosi-, Vas Zoltán- és Illés Béla-műveken felül megjelent kínaiul Mikszáth Szent Péter esernyője s Móricz Zsigmond novellái is. — (Magyar Nemzet, 55. VIII. 18.)

LENGYELORSZÁG

A Varsói Magyar Kulturális Intezetben

magyar irodalmi lengyel fordítói értekezletet tartottak. Pákozdy Ferenc költő ismertette a lengyelből magyarra fordító költők és prózairók budapesti munkaközösségének működését. A magyarból lengyelre fordító költők és írók elhatározták, hogy szintén munkaközösségbe tömörülnek, amelynek célja a munkában szerzett tapasztalatok kicserélése, a fordítással kapcsolatos problémák megbeszélése és a magyar irodalom népszerűsítése. — (Művelt Nép, 55. VII. 17.)

Ebből sokat tanulhatunk mi is itt, nyugaton...

NYUGATNÉMETORSZÁG

Fricsay Ferenc

lett az állami Opera főzeneigazgatója Münchenben. Fricsay pályáját részletesen tárgyalja Blaukopf Kurt Great Conductors című könyve (London, Arco, 1955). — Huszonkét karmestert mutat be a mű. Toscanini, Ansermet, Bruno Walter, Beecham, Furtwaengler, Karajan, stb. közt Fricsayt is.

Érdekes, hogy Fricsay egyik lemezének ismertetése közben a New York Herald Tribune (55. IV. 10.) a híres De Sabatával hasonlítja össze a magyar mestert s az összehasonlítás Fricsay számára üt ki előnyösen. A lap szerint Fricsay De Sabatánál 'jóval kevésbé modorosan értelmezte Verdi Requiemjét; gyönyörű részletei vannak'; míg De Sabata 'nem alkotott valami igazán gyönyörűt.'

SPANYOLORSZÁG

Zenei hírek

Az 1954—55-ös zenei évadnak több magyar szereplője volt mint valaha. A sort március 20-án Kovács Andor (Sao Paulo) nyitotta meg az Orquesta Sinfónica de Madrid élén. Míg a betegesen felépítő karmester a sokkal erélyesebb kezét igénylő zenekarral nem érhetette el a kívánt sikert, a kritika elismeréssel fogadta, mint a bemutatásra került, hat rövid tételből álló Skolasztika-Szvit szerzőjét.

Ugyancsak a madridi szimfonikus zenekarral lépett fel László Ervin április 3-án; ő Pierino Gamba vezényletével Csajkovszkij zongraversenyt adta elő. — A madridi Club Mobiliario hangversenysorozatában szerepelt a Budapesti Trio, míg a Magyar Vonósnégyes májusban a Conservatorio-ban adta elő Beethoven összes kvartettjét ugyanolyan hatalmas sikerrel, mint Európa többi nagyvárosaiban.

Az évad egyik legkimagaslóbb eseménye volt Fricsay Ferenc szereplése az Orquesta Nacional élén április 29-én. Fricsay Bartók Divertimentóját, a Galántai Táncokat és Brahms I. szimfóniáját vezényelte.

Hazainé Akos Magda, Dohnányi Ernő volt tehetséges fiatal tanítványa, aki eddig Madridban a zenei élettől visszavonultan élt, június 22-én sikerrel szerepelt a Radio Nacional műsorában egy Mozart-szonátának és Dohnányi Pastoral-jának előadásával. A madridi zenevilág új generációjának rokonszenves fiatal alakja Fernando Ember, Ember Nándor Spanyolországban elhunyt zongoraművészünk spanyol anyától származó fia, aki az elmúlt években a Juventudes Musicales (Zenélő Ifjúság) elnökeként szerzett érdemeket. (R. Z., Madrid.)

SVAJC

A "Budapesti Tavasz"

című, Kossuth-díjat nyert magyar film július 11-én került Locarnoban előadásra, a nemzetközi filmbemutató alkalmával. A közönség feszült érdeklődéssel kísérte a bemutatót és megtapsolta. A sajtóvisszhangból sokat tanulhatunk...

Az ECO DI LOCARNO c. lap ezt írta a filmről: 'A magyar film a Budapest felszabadulását megelőző időszakot — a náci uralom gyötrően nehéz utolsó napjait — mutatja be. A tehetséges rendező nagy ügyességgel és könnyörtelen realizmussal tárja elénk a partizánok küzdelmét és a kegyetlen üldözések légkörét. — A szereplők játéka forró létté alakítja a cselekményt. Habár a film hangulata nyomasztó, van benne valami felemelő; az áldozatok és hősi halottak fölött is diadalmas-kodó, jövőbevetett hit.'

A DOVERE c. bellinonai napilap így kommentálja a filmet: 'A magyar film történelmi háttérű, kitűnő előadásban pergő, kommunista propagandafilm, melyen nagyon is meglátszik a Népi

UJABB MAGYAR SPORTSIKEREK

Egész Európa a holnap kezdődő angol-magyar atlétikai versenytől várja a végleges választ arra a kérdésre, ki foglalja el a második helyet az oroszok után az európai rangsorban. Egyetlen ország sem, még Oroszország sem, mutatott olyan gyors emelkedést az atlétika terén, mint Magyarország. Figyelembe véve az ország nagyságát, Magyarország teljesítménye ámulatba ejtette az egész világot. Kisszámú lakosságából egyik bajnokot a másik után tudta kiállítani s az utánpótlása kimeríthetetlennek látszik.

Ezt írta a THE EVENING NEWS 1955. augusztus 13-án s a másnapi THE OBSERVER ezekkel a szavakkal volt kénytelen kezdeni beszámolóját: Magyarország kiviyta a harmadik helyet az atlétikai világranglistán az USA és Oroszország után, amikor Anglia ellen 116.5:98.5 arányban győzött... Világos, hogy Magyarország kiharcolta magának a vezetést a középtávonk a világ összes nemzetei közt.

A magyar futók közül a legjobban szerepelt az idén Iharos Sándor, aki 1955 folyamán négy új világcsúcst futott: 1500 méteren 3:40.8, 2 mérföldön 8:33.4, 3000 méteren 7:55.6 és 5000 méteren 13:50.8. Tábori László, akinek világraszóló győzelméről Londonban az egymérföldes távon legutóbb megemlékeztünk, Oslóban, 1955. szeptember 6-án 1500 méteren beállította Iharos világcsúcsát.

Az év egyik legszenzációsabb versenye Pozsonyban zajlott le, ahol a magyar—csehszlovák atlétikai

verseny során 10 ezer méteren Kovács József és Szabó Miklós legyőzték Zatopeket. A szeptember 24-én megtartott versenyen Magyarország győzött 115:97 arányban.

Szeptember 21-én Tatán Rózsavölgyi beállította 1000 méteren a világcsúcsot, a norvég Boysen 2:19-es idejét.

Szeptember 29-én került sor a 31-ik magyar atlétikai világcsúcsra, amikor is a 4x1500 méteres váltófutásban a Bp. Honvéd (Mikes, Tábori, Rózsavölgyi, Iharos) 15:14.8 perces idővel győzött.

Somogyi János 1955. augusztus 28-án két világcsúcsot gyalogolt: 50 kilométeren 4:28:24, 8 óra és 30 mérföldön 4:18:23.4 óra.

A varsói VIT atlétikai versenyét a Szovjetunió nyerte tlenkilenc ország közül. Magyarország Csehszlovákiával együtt holtversenyben másodikak lettek A Szovjetunió 20, a másik két ország 4—4 első díjat nyert. (MAGYAR NEMZET, 55, VIII. 9.)

Minden jel arra mutat, hogy a magyar sport, miután az összes többi fontosabb sportágakban az elsők közé verekedte fel magát, most az atlétikára összpontosítja energiáját. Eddig az olimpiai atlétikai versenyeken magyar versenyzők legfeljebb mellékes számokban tudtak elsők lenni (pl. kalapácsvetésben, női magasugrásban), Melbourne-ben azonban középtávon az összes futószámok első díjára pályáznak!

A magyar taktika abban áll, hogy egyrészt lehe-

Köztársaság stílusa. A túlságosan kiütköző, célzatos alap gondolat éppenséggel nem vonzó. Azonban rokonszenvet vált ki maga a történet, mely egy kis nemzetnek az elnyomatás ellen folyó, tiszteletet érdemlő küzdelmét tárja elének.

SZOVJETUNIO

Három magyar dráma

Katona Bánk bán-ja, Csiky Gergely Ingvenélök-je és Móricz Zsigmond Uri muri-ja szerepel a Moszkvában megjelent 'A népi demokratikus országok klasszikus drámairodalma' c. kétkötetes, kb. 1300 oldalas gyűjteményben, me-

lyet az Iszkussztvo (Művészet) c. állami kiadó vállalat adott ki. Bevezető tanulmány a magyar drámairodalomról, fametszetek, fényképek és grafikai munkák gazdagítják az anyagot. A Bánk Bán előadásairól nyolc kép található a műben.

Az antológia két román, két bolgár, három csehszlovák, négy lengyel és három magyar színművet tartalmaz. (Magyar Nemzet, 55. VI. 24.)

VATIKANVAROS

Magyar ember a Piarista Rend élén

P. Dr. Tomek Vince S. P.-t, a

Piarista Rend Generálisát Rómában a Piarista Rend Nagykáptalanja újabb hat évi időtartamra a Rend generálisává választotta meg. P. Tomek Vincét 1947-ben választották meg először a Piarista Rend generálisává. Előtte P. Tomek a budapesti piarista rendház főnöke volt.

A szerzetesrendek történetében első eset volt, hogy magyar ember került egy Rend élére. P. Tomek tevékenysége számos piarista házat, iskolát és települést eredményezett Délamerika több államában, az USA-ban, Canadában és Japánban.

tövé kívánják tenni a magyar futóknak az olimpiai ellenfeleikkel való korábbi találkozókat, másrészt fiatal atlétáknak egész tömegét fogják spártai módszerű edzésre. Előbbi nagyrészt már meg is valósult az ideai nagyszámu nemzetközi atlétikai találkozók során. Utóbbit egy Tatán felállított edzőtáborban vizsgáljuk keresztül. Állítólag már olyan nagy számban találta s képeztek ki a fiatal utánpótlás soraiból elsőrangú futókat, hogy a jelenlegi 'sztárok' szükség esetén váio elejtésére is felkészüljenek. Erre a sportvezetőség szerint részben politikai szempontokból, — részben némelyikük 'prepotens' magatartása miatt szükség lehet.

A különböző edző-táborokban oly mértékben folytak az edzések, hogy julius elseje óta a politikai oktatást is felfüggesztették. Ennek ugyan egy másik oka az volt, hogy a 4—6 órás edzések után az atléták el szoktak aludni az ideológiai órákon. Az edzések Ig-lói Mihály és számos orvos ellenőrzése mellett folytak a központi edző-táborban. A sportolóknak nem szabad többet hízniok vagy fogyniok, mint fél kilót.

Magán az olimpiáson az lesz a magyar taktika, hogy — akárcsak az eddigi nemzetközi versenyeken — a magyar versenyzők a legjobbjukat fogják segíteni azzal, hogy az idegen ellenfeleik visszatartására összpontosítják taktikájukat.

Itt említjük meg, hogy a melbournei olimpiai játékok emlékéreinek megtervezésére hirdetett pályázatot Mészáros Andor magyar emigráns művész nyerte meg.

*

Az ideai nyár egyéb magyar sportsikereket is hozott. Talán a legjelentősebb a kosárlabda Európa-bajnokság volt, melyen a magyar csapat legyőzte az olimpiai bajnok oroszokat s elnyerte a bajnokságot. A június 19-én végződött mérkölés csaknem mindig zsufolt nézőtér előtt zajlottak le a Népstadionban. A közönség feltünően lelkes ünneplésben részesítette a nyugati országok sportkiküldötteit és csak alig tapsolt a felvonuló oroszoknak. A mérkölésen külön kórusok voltak kirendelve az oroszok biztatására. A közönség azonban óriási tapsal jutalmazta őket, valahányszor pontot vesztek!

A magyar—orosz mérkölésen a közönség oly hévvel tüntetett az oroszok ellen, hogy külön rendőri erősítés érkezett a lelátókra s dulakodás, verekedés tört ki, az emberek nyíltan szidalmazták az oroszokat. Husz embert tartóztattak le.

A mérkölés egyik 'fénypontja' az volt, hogy valahányszor a labda az egyik szovjet játékoshoz került,

aki történetesen kopasz volt, a közönség egetverő ordításba tört: 'Le a kopasszal! Le a kopasszal!' — ami természetesen egész másvalakire vonatkozott a valóságban...

További kiemelkedő magyar eredmény volt Székely Éva világcsuca a 400 méteres vegyesuszásban. Az új világrekord, mely július 13-án született: 5:40.8 p.

Szeptember 3-án a budapesti nemzetközi uszóversenyen a 4x100 méteres női vegyesváltót a magyar csapat (Székely É., Székely R., Pajor E., Szőke K.) 4:57.8 perces új világrekorddal nyerte.

A magyar sportsikerek nemzetközi visszhangja egyre komolyabb. A legnagyobb szolgálatot ezen a téren kétségtelenül a fair play nemzete, az angolok teszik. Ebben s régebbi számainkban közölt sajtóvéleményeik szépen bizonyítják ezt. A mult évben egyébként egy angol futballkönyv jelent meg (Hobey, Alan: One crowded hour. London, Museum Press 1954), melynek egyik fejezetcíme: 'Budapest — The New Masters'. 'A labdarugás művészetében — írja többek között — a magyarok valóban egy másik világból valók.' A Spanyolországban élő híres magyar futbalistáról írva, megjegyzi a könyv, hogy egy Kubala-autogrammért három Franco-aláírást adnak!

A sport terén izolacionizmusban élő USA-ban is kezd visszhangja támadni a magyar győzelmeknek. Iharos és Tábori sikereit sokszor első oldalon hozták a newyorki lapok. Ennek persze az a főoka, hogy az atlétikában az USA-én a világhegemónia s az olimpiai játékokon is az uszás mellett szinte csak ez érdeklí az amerikai közvéleményt.

Nemrég jelent meg többszázszere példányszámban egy kis The Encyclopedia of Sports az amerikai könyv piacon. A könyvecske 320 oldalán minden sportról van szó, de szinte csak az amerikai eredményekről. A vívás, vízipóló, birkózás, box stb. fejezetében a magyar szó még csak le sincs írva.

Az olimpiai játékokról szóló rövid fejezetben szerepel az öt magyar atlétikai győzelem s az ugyancsak öt aranyérmünk uszásban. Más olimpiai versenyek nem is szerepelnek az Enciklopédiában. Az Uszás c. fejezetben a világrekordok közt a hét magyar fel van sorolva, az asztali tenisz terén elért magyar világbajnokságok is (számszerint kilenc), valamint a két magyar győzelem az amerikai ping-pong-bajnokságokon. Szerepel még két magyar korcsolyavilágbajnokság is. Az utolsó magyar adat a könyvben Kazi Aran-ka 880 yardon elért 1954-es világrekordja.

*

(Folytatás a 13.-ik oldalon)

ADATOK SUMNER WELLES KÖNYVÉBŐL

Magyarország az „An intelligent American's guide to the peace” c. kézikönyvben
(szerkesztette Sumner Welles)

Írta: Gáspár Ödön

Az illusztris amerikai államférfi, volt külügyi államtitkár által szerkesztett kézikönyvnek spanyol kiadása itt Délamerikában „Panorama de las Naciones del Mundo” címmel forog közkézen. Az ügyesen összeállított, hasznos munka célja, mint azt a bevezetőben megállapítja, hogy átlag amerikai állampolgárnak vezérfonalat nyújtson a világproblémák megértéséhez és az azokban való állásfoglaláshoz. A világ valamennyi nemzetével egy-egy cikk foglalkozik, amely áttekintést ad annak gazdasági, társadalmi felépítéséről, külkereskedelméről, az utóbbi évtizedek történelméről, külpolitikájáról és a második világháború utáni új békerendbe való beilleszkedéséről.

A Magyarországról szóló cikk sajnos a lehető legbarátságatlanabb hangnemben íródott és feltételezhető hogy az nem is a kiváló szerkesztő politikus műve, aki 1946-ban megjelent saját munkájában (Merré tartunk?) sokkal igazságosabban és megértőbben foglalkozott nemzetünkkel.

Leszármazás, társadalmi tagozódás, nemzetiségek

A magyarságot — mondja a cikk — egy ázsiai mongol nép leszármazottainak tekintik, de a nép külseje általában európai eredetre mutat. Valószínű tehát, hogy azok a mongol lovasok, akik a X. században a

magyar alföld felett uralkodtak, rákényszerítették nyelvüket egy régebbi szláv törzsre. De a faji góg mégis határtalan a magyarban és az idegenek, akik ott élnek, szintén hatása alá kerülnek és még nevüket is megmagyarosítják... De az uralmuk alatt élő, etnikailag összefüggő idegen csoportok úgy gyűlöltek őket, hogy ez megmérgezte az európai politikát. A magyarok azt állítják, hogy az ország 9 millió lakosából 8 millió magyar és hogy 3 és fél millió magyar maradt az ország határain kívül, de ezek a számok heves vita tárgyai egész Közép- és Délkelet Európában... Egy tény, Magyarország nem ad egyenlő jogot az uralma alatt élő népeknek, minthogy kultúrájukat alacsonyabbnak tekinti...

A földbirtok viszonyokat a cikk több helyt teszi éles kritika tárgyává. A földbirtokos oligarchia — írja — az angolt utánozta szokásaiban és életmódjában, de angol példaképével ellentétben megőrizte feudális szellemét és kérlelhetetlen ellenállását a legcsekélyebb földreformmal szemben is.

Népünk nyomorát szaporodásunk lassúságával is illusztrálja: a születési arányszám 20 ezrelék és csökkenőben van, ellentétben az átlagos közép-európai tendenciával... a gyermekhalandósági index 130, rendkívül magas... A magyar kivándorló nép. A javak

(Folytatás a 12.-ik oldalról)

A magyar sportolók sikereit a budapesti kormány a saját javára akarja fordítani. Azok a nagy összegek, amelyeket a sport fejlesztésére áldoz, voltaképpen a kommunista rendszer 'békés' terjeszkedésének az elősegítését célozzák s így azt a szovjet 'koexistencia'-politikát szolgálják, mely az utóbbi években Moszkva kezébe juttatta a kezdeményezést a világpolitika terén. Nagyon kétséges azonban, hogy ez a

sportpropaganda akárcsak külföldön is eredményt ér el. Az országban magában mindenesetre azzal a következménnyel járt, hogy — amint azt a Felsőoktatási Szemle 1955. májusi számában kénytelen volt megállapítani — az egyetemeken részben a magyar sportolók sikere nyomán a magyar 'kulturfölényt' kezdik újra hirdetni s ezek a 'kulturfölényt' hirdetők a lefitymáló nézeteiket a Szovjetunióval és a népi demokráciákkal szemben hangoztatják. (S)

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1801 "P" Street, N. W. — Kossuth House — Washington 6. D. C. USA.

Az egyetlen magyar egyesület, amelyet az Egyesült Államok kongresszusa látott el charterral. 1 millió dollár vagyonunk, 30 millió dollár érvényben lévő biztosításunk van. Felvesszünk az USA területén élő és 55 évesnél nem idősebb személyeket. Adunk élet-, baleset-, betegség-, valamint egyéni és családi kórház-biztosítást.

KÉRJEN TAJÉKOZTATÓT!

egyenlőtlen elosztása és a nyomor sokakat kényszerített az idegenbe való távozásra, különösen az Egyesült Államokba.

Nemzetgazdaság — Földművelés

A magyarság alapvetően földművelő nép, hangsúlyozza. De földművelésben sem valami kiválóak. Az ország, jövedelmi forrásait tekintetbe véve, nincsen túlnépesedve (420 fő esik 1000 négyzetméterföld termékeny területre, mélyen az európai átlag alatt). A kukoricatermelés átlaga ugyan a legmagasabb Európában, de az effektív termelési eredmény a mezőgazdaság egészében alacsony, 440 dollár évenként és családonként, csaknem egy harmaddal kevesebb mint a szomszéd Csehszlovákiában.

Birtokviszonyok

Csak a Keletporoszországi helyzethez lehet a feudális magyar birtokviszonyokat hasonlítani — mondja. Az egyetlen agrárreform, melyet a 20-as években végrehajtottak, a liberális vagy szövetségesbarát nemesség vagy felsőbb osztály földjeinek elkoblása volt. Ezek a birtokok az uralkodó nemesség kezébe mentek át. Legalább 2 millió földnélküli mezőgazdasági munkás keresete alkalmi munkától függ és további 1 millió törpebirtokos.

Ipar

Magyarország ipara jelentéktelen — állapítja meg a cikk. Ezzel ugyan ellentétben látszik állani a tény, hogy — mint felemlíti — az alkalmazottak 19%-a dolgozik az iparban és a bányászatban, főleg a mezőgazdasági iparban, mint a cukorgyártás, malomipar, szeszfőzés, len- és gyümölcsfeldolgozás — (hol marad a fejlett magyar gépipar, szénbányászat stb.) A kereseti viszonyok nagyon rosszak voltak. 1933-ban az előmunkások 9 dollárt kerestek hetente, a közönséges munkások 3-4 dollárt .. az ipari munkások reálbére a valóságban még alacsonyabb. Az ebből következő nyomor grafikusán tükröződik Budapesten. A főváros művészeti szempontból egyike a legszebbeknek Európában, de a munkáslakások szégyenteljesek, összehasonlítva a progresszív Bécsben uralkodó viszonyakkal.

Nemzeti vagyon — jövedelem —

per capita alatt marad a romániai, jugoszláviai és csehszlovákiai arányszámoknak. A takarékok összege 68 millió dollár — hallatlanul alacsony. Ugyanakkor az adók a nemzeti jövedelem 2/3-át tették ki, igen magas arányszám békében. 1939 óta a magyar nemzetgazdaság szorosan a náci Németországhoz kapcsolódott.

Külkereskedelem

A behozatal 80%-a készárú volt, jellemzően az ország ipari fejletlenségére. A fő kiviteli áru élelmiszerek voltak, az egyetlen iparcikk, amelyet bizonyos mértékben exportáltak, villamosgépek. A nyugati országokkal való kereskedelmi forgalom jelentéktelen volt. Fő mezőgazdasági termékének a búzának a kivitele az olcsó mezőgazdasági munkaerőn alapult.

(Folytatjuk)

Vásároljon magyar könyvet olcsón és bizalommal az emigráns magyarság legnagyobb könyvkereskedésében

B. N. Press Service

4 Earlham Street — London W. C. 2
ENGLAND

KEDVEZMÉNYES AJÁNLATUNK

A havonta megjelenő árjegyzékünket minden érdeklődőnek díjtalanul és valószínű kötelezettség nélkül megküldjük.

BOCCACCIO: Novellák. 238 oldal, kötve \$ 0.50	
JÓKAI MÓR: Szegény gazdagok. I-II. 1.00	
JÓKAI MÓR: Sárga rózsza. 215 old. kötv. 0.50	
JÓKAI MÓR: Egy hírhedt kalandor 0.50	
KITTENBERGER: Vadászkalandok Afrikában kötve 0.50	
KARINTHY: Omnibusz. 224 old. kötve 0.50	
KAFFKA M.: Színek és évek 256 old. 1.50	
MIKSZÁTH K.: Szent Péter esernyője 327 oldal kötve 0.50	
MIKSZÁTH K.: Új Zrinyiász, 310 old. 0.50	
TERSÁNSZKY J.: Legenda a nyulapaprikáról kötve 0.50	
VERNE GYULA: A francia zászló, kve 0.50	
VERNE GYULA: Dél csillaga 280 old. kve 0.50	

A magyar irodalom legjobbjaitól több ezer kötetet tartunk állandó raktáron. Vallásos tárgyú művek, szótárak, történelmi-nyelvészeti-irodalom-és művészettörténeti tanulmányok stb. könyvritkaságok.

Intézmények és könyvkereskedők részére nagy árkedvezmény!

OUR REPUTATION IN THE WORLD

Elemér Bakó is the next contributor to our round-table discussion on the appreciation of Hungarian literature abroad. He regards the present comparative obscurity of Hungarian literature as transitory. The Hungarian genius is undergoing an inner renaissance in this century and the result will crystallize later on, in the form of universal acceptance and availability in other languages. Regarding the selection of works for translation, the author thinks that, first, those Hungarian works should be introduced to foreign readers which, because of their spirit and artistic merit, as well as contemporary interest, will create a lasting impression.

Géza Teleki concludes his series, „Armistice Negotiations in Moscow.”

*

In sports, Hungary's athletic advancement has created a world sensation. Although the Hungarians have for long been leaders in many sports (swimming, fencing, soccer, etc.) in the field of athletics they have so far gained olympic records only in relatively unimportant fields. This situation has now radically changed.

„The whole of Europe regards the athletics international between Great Britain and Hungary as the final answer to the problem of who occupies second place behind the Russians in the European ranking table. No country, not even Russia, has had such a rapid rise to athletics maturity as Hungary. Considering her size Hungary's performances have amazed the world: From a

ENGLISH SUMMARY.

By G. B. Grosschmid,
Duquesne University

small population she has been able to produce champion after champion, and the supply seems endless.”

So wrote THE EVENING NEWS (London), on August 13, 1955, and the next day THE ORSERVER began its report as follows:

„Hungary earned the title of the world's number three athletic power behind the big battalions of the United States and Russia, when its national team defeated Britain by 116.5 points to 93.5 at the White City Stadium, London, yesterday. It is clear that Hungary have now achieved world leadership over the middle-distances.”

Among Hungarian sprinters, Sándor Iharos achieved the best results: during 1955, he made four new world records, winning 1500 m in 3 min. 40.8 sec., 2 miles in 8 min. 33.4 sec., 3000 m in 7 min. 55.6 sec. and 5000 m in 13 min. 50.8 sec.

One of the exciting competitions in this year was held in Bratislava (Pozsony), where during the Hungarian-Czechoslovak athletic meet, Zatopek was defeated by József Kovács and Miklós Szabó.

*

There were other sport victories for the Hungarians during the summer. Probably the most important of these was the European championship in basketball. There the Hungarian team defeated the Olympic-champion Russians.

This meeting provided a good opportunity for the Hungarians to express their violent anti-Soviet feelings. The games, ending on July 19, always drew a capacity crowd at the People's Stadium in Budapest. The crowd heartily applauded the representatives of Western nations, happily noticing the parading Russians. There were special cheering teams designated by the Communists to encourage the Russians during the games. The crowd, however, applauded heartily whenever the Russians lost a point. During the Hungarian-Russian game there was such a violent demonstration against the Russians, that special police enforcers had to be sent to the bleachers. The crowd openly booed the Russians, and twenty people were arrested during the *melée*.

*

The Hungarian press occupies for publication output fifth place in the USA. Only the Spanish with 108 organs, German (82), Italian (69), and Polish (53) press exceeds the Hungarian; the latter has 47 organs, two dailies among them. Altogether, there are approximately 857 foreign language papers published in the USA.

During the June revolution, the St. Rochus chapel burned down in Buenos Aires. The picture of St. Stephen and the statue of St. Elizabeth were also destroyed.

The Piarist Fathers re-elected the Most Rev. Vince Tomek, S. P. Father General of their order for another six-year term. The election was confirmed by the Pope. During his first six-year term as

NOTRE REPUTATION DANS LE MONDE

Dans ce numéro Elemér Bakó nous apporte sa contribution à l'enquête ouverte par notre revue, au sujet de l'éco de la littérature hongroise à l'étranger. Selon lui la spiritualité hongroise est en train de vivre dans notre siècle une grande renaissance intérieure, dont les résultats ne se feront sentir qu'à l'avenir, quand des traductions appropriées feront un bien commun de l'humanité entière. Au sujet des oeuvres qui devraient être traduites, il recommande le choix de celles qui par leur sphère d'idées, par leur art et leur actualité humaine seront les plus aptes à produire des impressions durables.

Nous apportons la dernière partie de la série d'articles publiée par Géza Teleki au sujet de ses mémoires; „Négociations d'armistice à Moscou.“

*

Sur le terrain du Sport, l'avance en pointe de la Hongrie dans l'athlétisme au cours de l'été a fait sensation dans le monde entier. Bien que les Hongrois aient déjà été parmi les meilleurs dans plusieurs catégories de sports,

(comme la natation, l'escrime, le football, etc.) dans l'athlétisme ils étaient obligés de se contenter de quelques succès secondaires, comme p. e. ceux des championnats olympiques au marteau et au saut en hauteur féminin. Cette situation vient d'être modifiée de fonds en comble.

„La rencontre athlétique hongro-anglaise de demain est attendue avec grand intérêt dans tout l'Europe, car elle décide à qui revient la deuxième place dans l'athlétisme européen, après la Russie. Aucun pays, pas même la Russie, n'a fait montre d'un progrès si rapide en athlétisme que la Hongrie. Les réalisations de ce pays, surtout si l'on considère l'exiguïté de son territoire, ont conquis l'admiration du monde entier. Du petit nombre de sa population, il a su tirer toute une séquence de champions, et sa réserve de jeunes forces paraît inépuisable.“

Voici ce qu'écrivait THE EVENING NEWS (Londres) la veille du 13 août, et THE OBSERVER du lendemain fut obligé d'introduire ainsi son compte-rendu

sur rencontre: „En remportant la victoire sur l'Angleterre avec 116.5 contre 93.5, la Hongrie a conquis la troisième place dans l'athlétisme mondial, n'étant précédée que par les États Unies d'Amérique et la Russie... Il est devenu évident que la Hongrie mène le jeu dans les distances moyennes parmi les coureurs du monde entier.“

Voici les résultats obtenues par Sándor Iharos au cours de l'année: Iharos a battu 4 records mondiaux, réalisant 3:40.8 au 1500 mètres; 8.33.4 dans les 2 lieues; 7:55.6 au 3000 mètres; et 13:50.8 au 5000 mètres.

Une des rencontres athlétiques la plus sensationnelle fut celle qui eut lieu à Bratislava (Pozsony), où Joseph Kovács et Miklós Szabó ont vaincu le fameux Zatopek.

Cet été a, cependant, encore valu d'autres lauriers au sport hongrois. Un des plus importants succès fut le championnat européen du Basketball: l'équipe hongroise a battu les champions olympiques russes et a remporté le titre de champion européen.

the head of his order, Father Tomek built several Piarist monasteries, schools, and missions in the USA, Canada, South America and Japan.

Béla Bartók Societies were founded in Melbourne and Sydney, Australia.

Ferenc Fricsay was named chief musical director of the State Opera in Munich, Germany.

The selected works of Gyula Illyés, greatest living Hungarian poet, were published in France.

Three Hungarian dramas by Katona, Csiky, and Móricz, respectively, are included in the collection of dramas, published by the Soviet state publishing

company, „Art“.

During the past six years a half million copies of Hungarian works were published in communist China; among them, writings by Petőfi, Jókai, Mikszáth, and Móricz.

Prof. Imaoka Juijiro, of Japan, has finished the manuscript of his Hungarian-Japanese dictionary.

The selected poems of Petőfi were published in Egypt in Arabic.

Hírünk a Világban
Editor:
Stephen Csicsery-Rónay
P. O. Box 1005
Washington, 13, D. C.
U. S. A.